

**МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА
ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА**

СТАНОВИЩЕ

**на Центъра за оценка на риска по хранителната верига
във връзка със забрана за отглеждане на домашни птици на открито,
наложена със Заповед № РД 11-252/23.01.2021 г. на изпълнителния директор на
Българска агенция по безопасност храните**

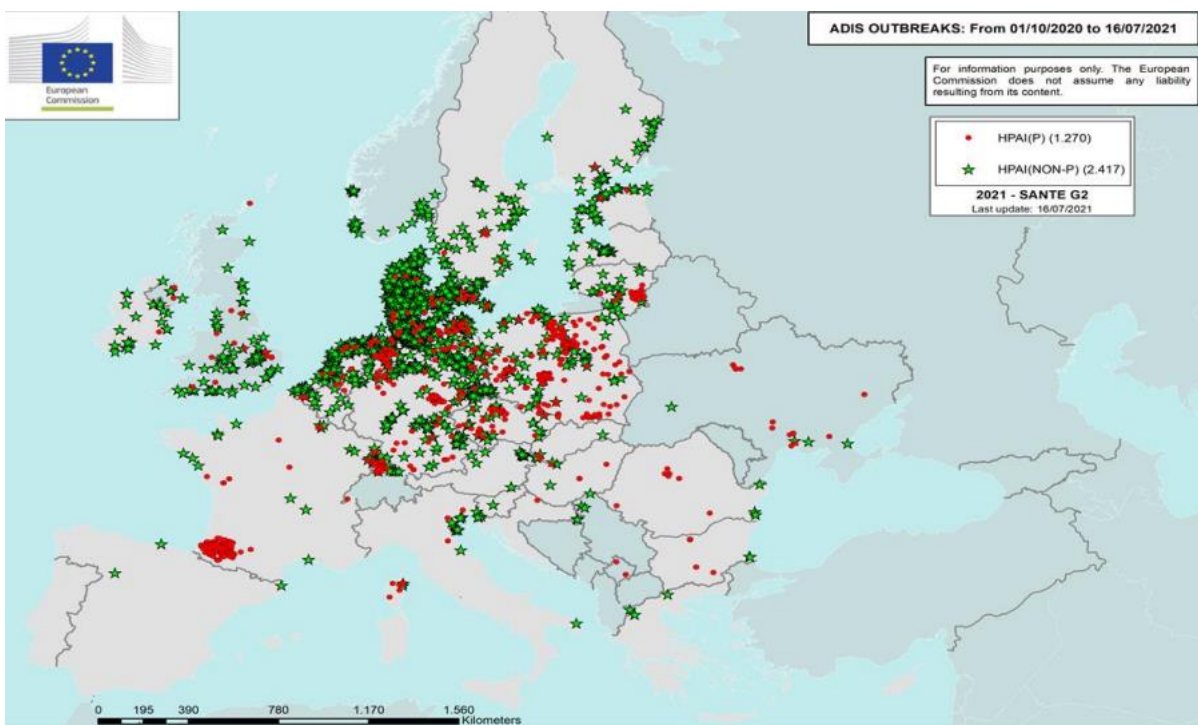
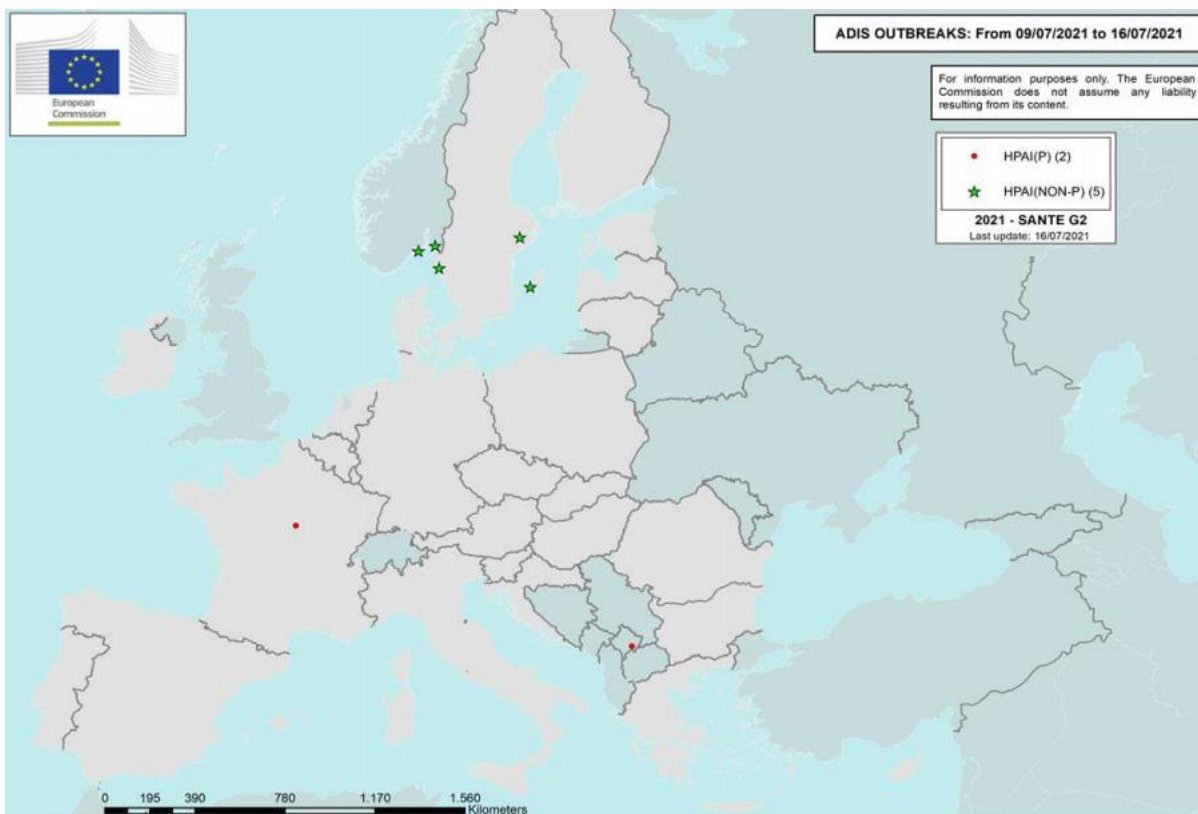
Във връзка със забрана за отглеждане на домашни птици на открито, наложена със Заповед № РД 11-252/23.01.2021 г. на изпълнителния директор на БАБХ, Министерството на земеделието, храните и горите (МЗХГ) изска от Центъра за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) да изготви становище, кой от дискутираните три варианта да бъде приложен. Съгласно искането на МЗХГ, до момента са дискутирани следните варианти:

1. продължаване на действието на забраната за отглеждане на открито;
2. пълната отмяна на забраната за срок до 01.10.2021 г. за територията на цялата страна;
3. частична отмяна на забраната в срок до 01.10.2021 г. само за определени територии, в които гъстотата и разположението на птицевъдните обекти позволяват това на база анализ на риска.

Вземайки предвид направените до сега анализи на ситуацията по отношение на високопатогенната инфлуенца по птиците (ВПИП) в страната и Европа, както и миграционните пътища на прелетните птици, ЦОРХВ прави следната оценка, както следва:

Епидемичният сезон на ВПИП, започнал през октомври 2020 г., ще продължи и през 2021 г. Огнищата и случаите на диви птици продължават да се потвърждават от няколко държави от ЕС. На картите е представено разпределението на огнищата на ВПИП за периода октомври 2020 г. – юли 2021 г.¹.

¹ https://ec.europa.eu/food/animals/animal-diseases/diseases-and-control-measures/avian-influenza_en#highly-pathogenic-avian-influenza-hpai---latest-developments-2021

Подробен преглед на ситуацията в държавите-членки от началото на настоящия епидемичен сезон на ВПИП и приетите от ДЧ мерки е даден в хронологията на събитията на следният линк: https://ec.europa.eu/food/system/files/2021-07/ad_control-measures_hpai_chrono_2021.pdf.

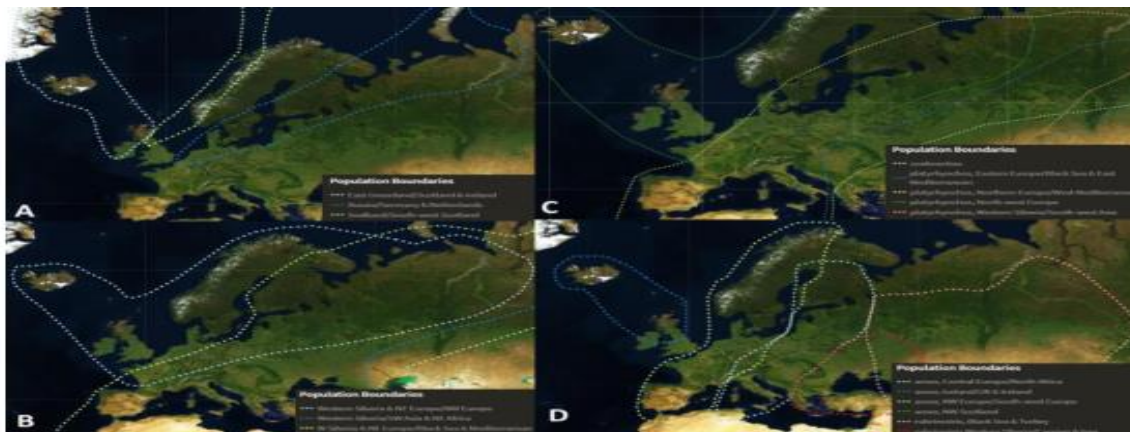
От направения анализ на възникналите огнища на ВПИП в държавите членки на ЕС за периода октомври 2020 г. – юли 2021 г. е видно, че по-голямата част от тях се намират **на територията на ДЧ в Средна и Северозападна Европа** (Франция, Дания, Полша, Германия, Холандия, Белгия, Естония, Литва, Чехия, Швеция).

Огнищата на ВПИП на територията на ДЧ от Източна Европа се наблюдават **главно през зимните и пролетни месеци на 2021 г. (януари – май), но не и през летните месеци на тази година.** За България, това са огнищата в Пловдивски регион през май, с. Криво поле, Хасковска област през април и гр. Славяново, Плевенска област през февруари 2021 г., като през летните месеци не е отчетено нито едно огнище на заболяването.

Този анализ кореспондира и с констатацията, направена в научната оценка на риска от ВПИП (актуализация на научно становище на ЦОРХВ от 10.04.2020 г.).² Съгласно нея, след нахлуването на вирусите на ВПИП в Европа се очаква по-нататъшно разпространение в и между държавите-членки на ЕС. Предвижда се, през следващите месеци, и особено след края на есента, вирусът на ВПИП да бъде откриван все по-често при дивите птици, поради смесването на потоците и разстоянията на миграционните прелети. Освен това, въз основа на предишни въвеждания на ВПИП и на очакваното увеличаване на циркулацията на вируса в популацията на дивите птици, рискът от ново проникване на ВПИП в домашни птици във вече засегнатите страни ще остане висок и за други региони в Европа, тъй като сезонът на активна миграция предстои. Освен това, поради това смесване на диви видове птици, присъстващи в Европа през този сезон, е трудно да се предскаже къде ще настъпят следващите огнища. Тъй като се очаква белобузите гъски да се размножават в Белгия, Югозападна Дания, Холандия и Германия и да не се придвижват по-нататък, те може да са източник на инфекция за други диви видове, които споделят същото местообитание.

Това становище на Центъра се подкрепя и от информация за миграционните пътища за дивите видове птици с най-голям брой откривания (Фигура 1: Миграционни пътища с граници на популациите за белобуза гъска (А), евразийски гълъб (В), зеленоглава патица (С) и сива гъска (D)) и Фиг.2.

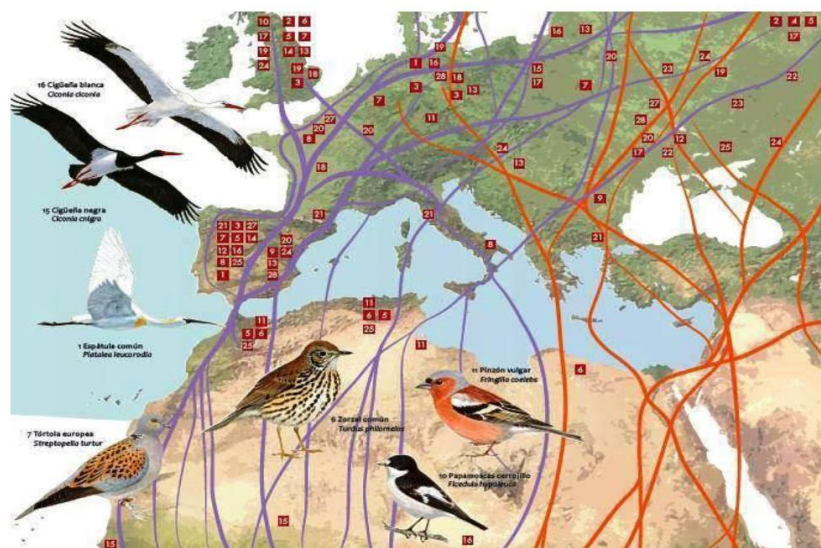
Фиг.1

² https://corhv.government.bg/files/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B0%20%D0%B8%20%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%B0%20%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B0%02-%D0%97%D0%B4%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B5%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5%20%D0%B8%20%D1%85%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D0%BE%20%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20%D0%BA%D1%8A%D0%BC%20%D1%82%D1%8F%D1%85/2020.11.24_Inf_luenza_2020_Dr.Aks.Antonova-%D0%93%D0%93%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B8%D0%B5%D0%B2.pdf

Основни миграционни пътища на дивите прелетни птици над Европа

В доклада за ситуацията с разпространението на инфлуенцата по птиците, публикуван през септември, EFSA, ECDC и EURL повдигнаха въпроса за ранното оповестяване за повишаване на осведомеността относно възможното проникване на вируса на ВПИП в Европа чрез диви птици, мигриращи от летните местообитания за развъждане към Западен Сибир в техните райони за зимуване.⁴ Това предупреждение е следствие от откриването на вируса ВПИП тип А (H5N8) в райони в Западна Русия и в Северен Казахстан през летния период. Тези райони са пространствено свързани с есенните миграционни пътища на дивите водолюбивы птици и имат отношение към диспергирането (разпръскването) на щамове на инфлуенцата по птиците и останалите континенти. Този факт е обезпокоителен, поради възможното разпространение на вируса чрез диви птици, мигриращи към ЕС.

С широкото навлизане на телеметрията в зоологичните проучвания и в частност орнитологията, много неправителствени организации използват този метод в своите мониторингови проекти⁵. Голяма част от тези сателитни проучвания са публично достъпни в онлайн пространството и имат значителна стойност не само като източник на информация за опазването на птиците, но биха могли да бъдат и от значение и за планиране на информирани решения и дейности по отношение на превенцията и предотвратяването на ВПИП. С този метод от 2010 г. насам се извършва проучването на диви гъски, в частност Червеногушата гъска (*Branta ruficollis*) и в последните години на Голямата белочела гъска (*Anser albifrons*). Тези два вида са част от активният прелетен поток на птици от Арктична Русия към Европа и данните от подобни изследвания дават информация, както за придвижванията на тези два вида по време на миграция, така и индикация за общия миграционен поток като цяло от гледна точка на промените в динамиката и посоката на миграция при много видове, която е силно повлияна в последното десетилетие от настъпващите промени в климата.

³ Презентацията „Актуална циркулация на Инфлуенца А вируси по птици от щамове H5Nx в Европа и какво можем да очакваме за сезона 2021/2022 г.“, Проф. Георги Георгиев д.в.м.н., директор на дирекция оценка на риска по хранителната верига, Център за оценка на риска по хранителната верига

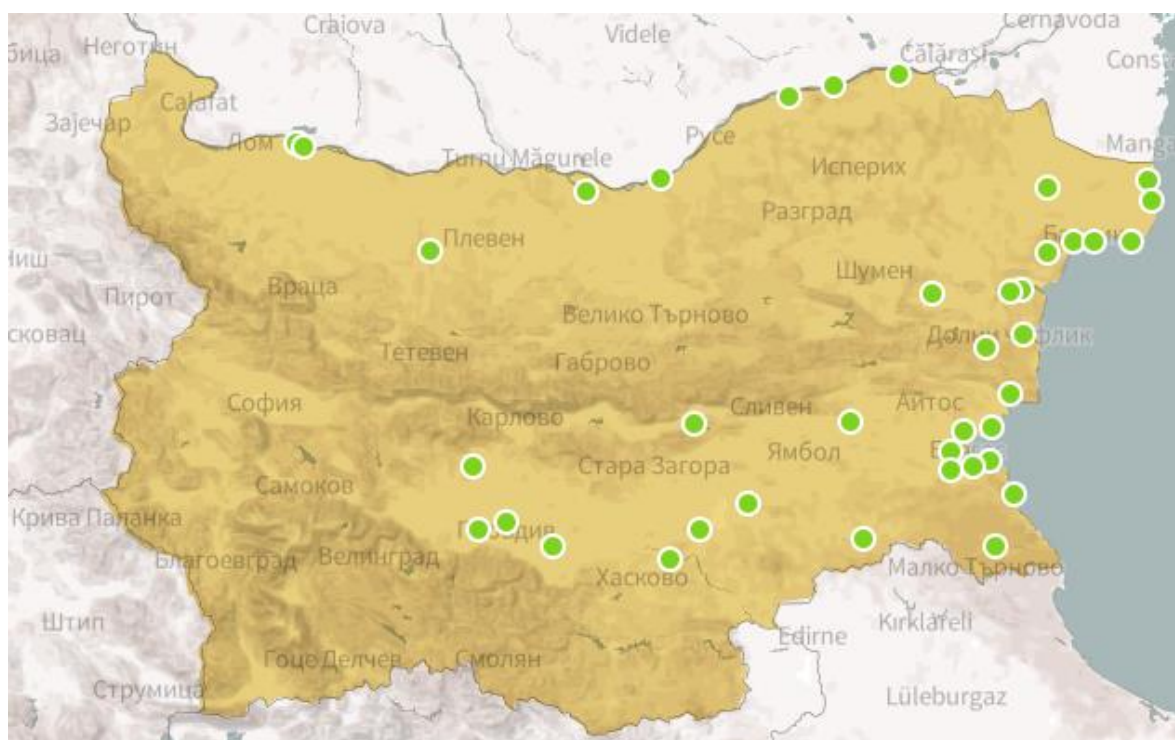
⁴ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/avian-influenza-overview-November-update.pdf>

⁵ По Българско дружество за защита на птиците: www.birds.bg

На тази база към момента има значителен набор от информация и данни за числеността и концентрациите на мигриращи водоплаващи птици, които попадат сред основните потенциални вектори на пренос на заболяването ИП, които и към момента могат да се ползват за базисно сканиране и оценка на потенциалния риск за отделните региони в страната.

Местата в България, в които пристигат и остават мигриращите птици могат да бъдат проследени на следният портал: <http://csntool.herokuapp.com/en>. На него е представена информация за всички водоплаващи видове, срещащи се в Европа и местата на тяхната концентрация, включително и за България, представени са отделните прелетни ареали на популациите на отделните видове, които могат да служат за оценка на потенциалния риск при наличието на ВПИП, регистрирани при отделни видове или групи видове по прелетния път. Порталът предоставя информация за численост, карти на разпространение през отделните периоди на жизнения цикъл, обхват на прелетния ареал, места на концентрация и др.

На картата по-долу са представени местообитанията на мигриращите птици на наша територия. Местата са главно по поречието на р. Дунав, по Черноморското крайбрежие и в топлите водни басейни в Тракийската низина, с изключение на яз. Д. Дъбник до Плевен. Прави впечатление, че **концентрацията на мигриращи птици в тези места кореспондира повече или по-малко с установените у нас огнища на ВПИП.**

Вземайки предвид развитието на ситуацията с ВПИП на територията на континентална Европа, сезонността на огнищата на ВПИП на територията на ДЧ от Източна Европа (главно през зимните и пролетни месеци на 2021 г. (януари – май), но не и през летните месеци на тази година), както и използване на съвременни методи (телеметрията) в орнитологията за мониториране на миграцията на дивите птици, особено по оста Сибир и Далечния Изток към Европа, **Центърът за оценка на риска по хранителната верига би могъл да изведе следните препоръки:**

Решението относно продължаване на действието на забраната за отглеждане на закрито, пълната отмяна на забраната за срок до 01.10.2021 г. за територията на цялата

страна или частична отмяна на забраната в срок до 01.10.2021 г. само за определени територии, в които гъстотата и разположението на птицевъдните обекти позволяват това на база анализ на риска би следвало да се базира на следните фактори:

1. Епизоотичната обстановка в страната по отношение на ВПИП остава рискова (вирусът на ВПИП все още циркулира сред популациите от диви птици на територията на страната);

2. Въз основа на предишни въвеждания на ВПИП и на очакваното увеличаване на циркулацията на вируса в популацията на дивите птици, рискът от ново проникване на ВПИП в домашни птици във вече засегнатите страни ще остане висок и за други региони в Европа, тъй като сезонът на активна миграция предстои;

2. Има изразена сезонност в появата на огнищата на ВПИП на територията на ДЧ от Източна Европа (главно през зимните и пролетни месеци на 2021 г. (януари – май), но не и през летните месеци на тази година);

3. Следва да се прилага мониторинг на числеността, разпространение през отделните периоди на жизнения цикъл, обхват на прелетния ареал, места на концентрация и др. на дивите мигриращи птици на територията на България, използвайки съвременни инструменти и методи (телеметрия в орнитологията).